

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Državna licejska knjižnica v LJUBLJANI

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Celje, Strossmayerjeva ul. št. 1, I. nadstropje.

Naslov za dopise: »NAPREJ«, Celje, Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 20 Din, za inozemstvo 30 Din.

Oglašil: prostor 1x65 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije za list so poštnine proste.

Carški Ukaz.

Dragi sodrugi!

Glavni strankin odbor Socialistične stranke Jugoslavije je na svoji seji dne 7. julija t. l. pretresal stanje, ki že dalj časa vlada v socialističnem strankinem gibanju v Sloveniji. To stanje je zelo nezdravo in preti, da popolnoma razorje gibanje naše stranke v Sloveniji.

Pa čeprav to stanje že dalj časa traja, vendar je Glavni strankin odbor menil, da nima dovolj razloga, da bi se vmešal in s svojim vplivom skušal ustaviti razpore, ki so se v organizaciji razvili. Glavni odbor se je dosedaj omejeval samo na prijateljske svete za izmirjenje, a vedno je upal, da bodo sodrugi v Sloveniji sami uvideli vso škodljivost svojih sporov za gibanje in da bodo sami našli način, da svoja notranja nesoglasja v gibanju izgledajo. In v tem pravcu je bil tudi storjen poskus na sestanku 8. aprila t. l. v Celju. Ali ta sestanek je dovedel samo še do enega sestanka med delegati razprtih strank, ki se je vršil 22. aprila t. l. v Zidanem mostu; in pri tem je tudi ostalo, a bolezen, ki je zgrabila gibanje, se je razširjala še dalje in povzročila gibanju težke škode.

Ti spori so šli že tako daleč, da so organizacije razcepili v dva enako močna dela. Radi tega sta se pojavili za skupščinskih volitev 18. marca t. l. dve socialistični strankini listi v Sloveniji, kar je bilo edini vzrok, da nima Socialistična stranka Jugoslavije v sedanjih skupščini iz Slovenije nitj enega svojega predstavnika.

Socialistično gibanje v Sloveniji je sestavni del Socialistične stranke Jugoslavije. Ono je to postalo z dejanjem zedinjenja 18. dec. 1921, in z odlokom pokrajinskega kongresa Jugoslovanske socialnodemokratske stranke v Trbovljah. In zato Glavni strankin odbor ne more in ne sme pustiti, da pojdejo spori, ki so se pojavili v slovenski organizaciji, še dalje, organizacijo oslabijo in razkrojijo. On tudi smatra za svojo dolžnost, a tudi za svojo pravico, da ukrene vse potrebne mere, da se nadaljnje razkrojavanje socialističnega gibanja na Slovenskem konča.

V tem smislu je dobil Glavni strankin odbor tudi pozive od številnih sodrugov iz Slovenije. Ti prosijo, naj se čimprej skliče izredni strankin zbor, na katerem bi se sprejeli sklepi, ki bi ustavili nadaljnje spore v organizaciji, ki pretijo drugače, da jo popolnoma razkrojijo.

Radj tega in jemajoč vse te razloge in okolnosti v ozir, je Glavni strankin odbor na svoji seji 7. julija t. l. sklenil, da se za socialistično strankino gibanje v Sloveniji skliče izredni strankin zbor. Ta bi se vršil 12. avgusta (z začetkom ob 8. zi.) v Celju v prostorih . . . in to s sledečim dnevnim redom:

1. konstituiranje kongresa;
2. organizacija SSJ za Slovenijo;
3. izvolitev pokrajinskega oziroma oblastnega odbora;
4. socialistični strankin tisk v Sloveniji;
5. razne stvari.

Na zboru imajo pravico vstopa vse pokrajinske in krajevne organizacije Socialistične stranke Jugoslavije in to na temelju obračuna za tri zadnje mesece pred kongresom. V te organizacije spadajo: 1. Pokrajinski odbor SSJ; 2. Mariborska oblastna organizacija; 3. skupina Korun-Uratnik.

Tista organizacija, ki bi ne sprejela tega odloka, bo smatrana, kakor da se je svojevoljno izločila iz Socialistične stranke Jugoslavije in se ne bo mogla več polnopravno udeleževati na državnem kongresu stranke, ki se bo vršil 21., 22. in 23. septembra t. l. v Beogradu.

Naj sodrugi pri odločevanju o tej stvari pozabijo na vse ostalo in naj mislijo samo na interese proletariata v vsej naši državi.

Ta poziv bo objavljen v »Radničkih novinah« ter prosimo organizacije, da jim pošlje, kakor tudi uredništva vseh ostalih strankinih listov, da ga objavijo v svojih listih.

S sodružnim pozdravom in s prošnjo za čim hitrejši odgovor.

Glavni odbor Socialistične stranke Jugoslavije v Beogradu.

(Podpisi: predsednik Blag. Bračinac, politični tajnik V. Korač, tehnični tajnik Mилоjević.)

Kako imenitno izgleda ta najvišji odlok! Kako slavno se sliši! Pa kako nedolžen se zdi obenem! Marsikateri delavec, ki ga bo čital površno, si bo mislil: No, vendar enkrat nekaj pametnega, vendar enkrat resnično zedinjenje. In oddahnil si bo, češ, zdaj bo pa konec vsega nereda . . .

Drugi bodo sodili pa popolnoma drugače. Zavedni organizirani sodrugi bodo čitali še enkrat, bolj natančno, in bolj globoko bodo hoteli pogledati to slavno in nedolžno besedo. Mi tudi tako!

Predvsem bomo pogledali, kdo govori, najbrž bomo takoj spoznali, da za tem gromom ni bliska, kakor tudi za papeževim prokletstvom ni prav ničesar.

Potem bomo vprašali, kaj bi glavni odbor lahko bil, če bi bilo v vsej Jugoslaviji razmeroma vsaj toliko izvršujočih socialistov, kolikor jih je na Slovenskem — bil bi za vso državo to, kar je naš pokrajinski odbor za našo pokrajino. Imel bi svoje seje, na katere bi bili pozvani vsi člani iz vse države, ne samo iz Beograda, in če bi se govorilo o razmerah na Slovenskem, bi se ne moglo govoriti brez tistih, ki na Slovenskem žive.

Tako bi bilo, če bi bili res enotna stranka, kakor jo je poskušala storiti zelena miza 18. dec. 1921. Toda sklepov te mize ni razen našega kongresa v Trbovljah, ki se je vršil takoj po zasedanju te mize, potrdil še noben drug kongres v Jugoslaviji (ne na Hrvaškem, ne v Bosni, ne v Vojvodini, ne v Srbiji), ker razen naših kongresov ni bilo še nobenega kongresa, prav tako pa ni bilo skupnega kongresa za vso državo, čeprav bi moral biti najpozneje v 1 letu, torej pred 18. dec. 1922. To je sklenila že sama zelena miza, tako je pa sprejel sklepe te mize tudi trboveljski kongres, ki ni hotel svoje dobre organizacije uničiti prej nego dobimo boljše, večjo, skupno, zedinjeno organizacijo. Zato je soglasno sklenil, da velja naš pravilnik vse dotlej, dokler na skupnem kongresu ne sprejmemo boljšega. Zelena miza je itak imela namen z naglim zedinjenjem tik pred našim kongresom uničiti naš pravilnik, tega pa nismo do-

volili, čeprav je dr. Korun takrat zelo prebrisano zamislil svoj plan.

Isti trboveljski kongres je tudi odklonil organizacijo po oblastih in sklenil skupno organizacijo za vse slovensko ozemlje. Zelena miza je poskušala razbiti naš v tem oziru še večkrat, pa razen Mariborčanov in dr. Koruna je bil ves naš proletarijat odločno proti oblastem, posebno pa še Celjsko okrožje, ki je pred letom na posebnem okrožnem zboru soglasno sklenilo, da mora ostati pokrajinska organizacija skupaj, samouprava naj pa razvije tudi člene med krajevnimi in med pokrajinsko organizacijo. Ti člani so okrožne organizacije. Mariborski voditelji naj se zadovolje z imenom »okrožna organizacija« in naj ne zahtevajo vodstva tudi nad Celjskim, Mežiškim in Brežiškim okrožjem. Okrožja naj se vodijo sama, vsa skupaj naj pa vodijo svojo pokrajinsko organizacijo, po pravilniku pač. Za vse je to jasno, samo za tiste ne, ki hočejo vladati. Takim pravilnik vselej smrdi, kajti pravilnik daje vladanin moč postaviti se proti krivičnim vladarjem . . .

Vse to glavni odbor ve in nam je večkrat dajal prav, toda puščal je vse skupaj nerešeno. Branil je poslance, ki so kršili pravilnik, branil je Kocmurjevce, branil Golouha in njegovo kandidatno listo, prav povsod nam je branil napraviti red. Tudi na Hamburškem kongresu nam je napravil zgago s tem, da je delegiral tja dr. Koruna, čeprav nima delavstva za seboj, našega delegata je pa odklonil, dasi ve natanko, da so ga poslale organizacije. Vse to in tako je je delal proti nam, zdaj nam pa grozi, da bo tako delati — šele začel in da nas ne bo priznal, če ne pridemo na kongres dr. Koruna in Golouha in če se ne maramo dati tam preglasovati od prodanih znamk. Kajti prav dobro smo razumeli carški ukaz, ki daje na kongresu pravico vsem, ki so obračunavali ne le pokrajinski organizaciji, ampak tudi tistim, ki jih bo Golouh privedel kot svojo oblastno organizacijo in ki jih bo privedla grupa dr. Korun-Uratnik.

Na vse drugo naj pozabimo, pozabimo naj na pravilnik in na milijone, samo na to ne smemo pozabiti, da so juristi tudi proletarci in da jim moramo po-

„Rodbinska knjižica“.

V prvega sem dejal Jožeta, v drugega Janeza, v tretjega Mihca, v četrtega Minko mlajšjo, v petega Špelco, v šestega Porciunkulo, v sedmega Aleša, v osmega Rafaela, v devetega Samuela, v desetega Rahel'co, v enajstega Rebek'co, pri dvanaajstem pa mi je zmanjkalo v grlu sape, v glavi pa svetnikov in svetnic in zato sem poklical na pomoč praktik. Na tretji strani pod škorpionom sem izsledil ime Kunigunda in tako je bil moj bodoči zverinjak napolnjen do zadnjega kotička. Kdor ima količkaj smisla za ravnovesje spolov in harmonijo človeškega rodu, se je lahko prepričal, da sem oče na mestu, skrben na dveh mestih in simetričen v štirih dimenzijah. Mahoma pa mi je skočila v glavo presemetljiva misel: Kaj pa tedaj in takrat, če se bo rodil v krščanskem zakonu iz katoliške zvestobe in mohamedanskega nagnjenja še trinajsti otrok? Če in ako bo deček, bo premoč v zarodu na moški strani, ako in če bo deklica, bo zopet število prevladovalo pri ženskah in bo do lahko nastale težave v mednarodnem življenju, kajti vsaka ženska odveč pomeni moški od malo in utegnila bi izbruhniti svetovna kriza spolov in običajev, kar bi moglo povzročiti notranje-politične nemire in zunanje-politične zapletljaje in omogočiti spolno revolucijo

ter preprečiti evropsko konsolidacijo na vseh treh poljih zasebnega življenja. Pomisleki so bili jako merodajni ter sem zato sklenil, da bom v slučaju, če in ako bom spravil na svet 13. otroka, da bo srednjega ali pa kar brez spola in ga bom postavil zastran javnega reda in nočnega miru v četrto poglavje rodbinske knjižice pod glavno črto mesto tozadevnega podlistka. Tako da bom hkratno ustregel ženi, klepetuljam in literaturi. V sladkih sanjah bi se bil mahlodane spozabil tako daleč, da bi bil zaklical Minki, naj pristavi še lonec jote za trinajst otrok, pa sem se še pravčasno spomnil, da sem jih pravzaprav rodil le v duhu in takorekoč niso se po predpisih spočeli. In hvala Bogu in mir ljudem na zemlji, kajti sanje so sanje, jota je pa jota in moje finančne zadeve so tudi jota.

Začel sem šteti na prste in navijati na komolce. Trideset dni, trinajst otrok, dva zakonska, oče in mati in konec mojega meznega gibanja, ki sem ga razdelil s tridesetkrat trinajst in pomnožil z dvakrat dva ter odštel vse drugo, kar ni zapovedano v moji strogi matematiki in tako sem spoznal, da bo imel vsak moj otrok od zore do mraka, od sobote do sobote in od prvega do prvega vsak dan na razpolago štiriindvajset ur svobodnega časa za jok, toliko za spanec, še toliko za igre in vrhu vseh teh kulturnih in etičnih dobrin še povprečno dva

dinarja in petintrideset par srbskega kovca v gotovini. Kdor ni s tem zadovoljen, ni vreden, da zagleda luč sveta.

In bi samo še rad povedal, da sem bolj papeški, kakor sam sveti oče. Rodbinska knjižica je sicer najvišji vrhunec in takorekoč aleluja slovenske kulture, in kdor ne ceni te redke leposlovne dobrine, spada med zadnje koleno bušmanskega rodu, toda in vendar ni popolnoma popolna in brezhibna. Kajti kurnik za nameravano potomstvo ne odgovarja vsem zahtevam moderne ljudske šteta in mizar, ki ga je sestavil, ni bil povsem poučen o človeških potrebah zakonskih staršev. Jaz bi razdelil to zadevo malo drugače, recimo takole: Prej ko je mogoče govoriti sploh in posebe o otroku, je treba naštetj vsa pota in stezi, ki so vodile k sestavi nove stvarstvene krone. Kdaj, kako in čemu je bil otrok spočet, ali je pravi vzrok njegovega nastanka zakonski mož v skladu in sporazumu z zakonsko ženo, ali pa je prišlo kaj vmes, kar po boljnih zakonih ne spada tja. Menim in smatram, da je to poglavitno vprašanje. Kadar je otrok rojen, bi ga bilo dobro najprej namočiti v blagoslovljeno vodo in potrošiti s posvečenim praškom in tako namočenega in potrošenega držati v koritu tako dolgo, da bi ga obsedel sveti Duh in osvobodila božja previdnost. Šele tedaj bi bilo mogoče misliti o krstu. Krst pa je stvar, ki je ne smemo preskočiti kakor petelin

kup gnoja. Mnogo in marsikaj sem preudaril in pretehtal o njem ter prišel do zaključka in sklenil, da bi ga bilo treba razprostrati na vse, kar leze in gre. Tako, da bi bila potolažena žena in počaščena sveta katoliška cerkev in blagoslovljeno ljudstvo širom okroglega sveta. Sedaj pa je to vprašanje višje in bi toplo priporočal Društvu narodov, da ga na prvi splošni seji vzame poštno v pretres. S kako pravico, recimo in vzemimo ter postavimo, si je človek prilastil običaj, krstiti najprej samega sebe, potem krave, konje, pse, mačke, še potem recimo, ptice, zveri, ribe, žabe, rake, bolhe, stenice, mušice, nogavice, rokavice, copate, lopate, gate in tako dalje ter naprej je pa kratkomožno pustil brez imen in pravi, da so vse copate copate, čeprav je ena nova, lepa in diči nogo uglednega kulturnega politika, druga pa stara, grda in jo nosi cestni postopač. Ali vzemimo in primerimo šolne. Ako jih vidimo na nožicah nežnoroke narodne dame, jim pravimo šolni, ako je zlezla vanje mozolčasta noga stare device in stiskajo bradavice, jih imenujemo tudi šolni. Ali, da pridemo na koristne domače živali, pogledjmo bolho. Če grize nežno telo spečega, spanje pravičnega, mladega prestolonaslednika, jo guvernantna preganja, češ, preklicana bolha in ji streže po nedolžnem življenju. Ako pa je skočila za vrat nebolgitemu paglavcu, jo mati ujame, stisne med nohte, pri-

magati iz blata, v katerega so zalezli ne iz hudobnosti, ampak iz svoje premajhne izobrazbe. Prav tako nam je glavni odbor pred časom ukazal, da s komunističnim delavstvom ne smemo iti skupaj, pač pa moramo zdaj iti na skupni kongres s komunistič. poslanskim kandidatom. Revez Golouh namreč tudi ni delal iz hudobnosti, ampak zaradi premajhne izobrazbe, delavci pa, ki imajo najbrž vsi univerzo, ti bi že morali vedeti, da je komunizem zanič in tudi požrtvovalni morajo biti toliko, da plačujejo redno svoje prispevke. Zato moramo juristom in Golouhom oprostiti, delavcem pa ne.

Pa kako nedolžnega se dela ta glavni odbor! Dozda prav, da se ni nič vmešaval, zdaj se pa mora, ker zaradi svojih razprtij nismo dobili nobenega poslanca. Prav odločno si moramo tako nedolžnost prepovedati. Če bi glavni odbor ne bil branil koritarskih poslancev, bi jih bilo delavstvo že zdavnaj spodilo in sploh ne bi bilo prišlo nikdar do razdora z Mariborčani, kajti spor smo imeli z Golouhom in njegovimi osebnimi pristajši, ki ni nobeden Mariborčan. Dalje nam gl. odbor še zdaj ni dal zadoščanja za to, da je objavil Golouhovo kandidatno listo kot oficijelno, čeprav je Golouh lovil in tudi dobil komunistične glasove. Prav tako nam ni nič pomagalo, da sta dr. Korun in gl. odbor obsodila Kocmurjevce — po ljubljanskih volitvah, dočim sta jih prej stalno branila.

Potem, ko nas je proletariat že obsodil zaradi kocmurjad, potem je prepozno nastopati proti Kocmurju, prej je bilo treba pomagati, vsaj da bi nam ne bili vezali rok, mi bi si bili sami pomagali.

Da bi izgledalo pa vse skupaj še bolj nedolžno, pove gl. odbor, da tega ne dela iz svoje glave, ampak da so mu »mnogi sodrugi« iz Slovenije poslali pozive, naj tako ukrepe. Verjamemo, da so mu pisali dr. Korun, Uratnik, Svetek, Golmajer, Čobal, Golouh, Petejan (ta sam osebno ali pa potom »sodruga« Kocmurja, in če ne potem tega samega, je pa prinesel Kocmurjevo pismo V. Bukšeg.) Morebiti je pisal tudi Koren, pa ta je šele prepozno zvedel, da naših organizacij ne bo vjel na te limanice, sam pa najbrž še ne mara pisati, ker še ni tako dolgo, ko je rohnel proti pismom, ki jih pišejo posamezniki in z nami vred zahteval, da morajo take stvari zahtevati organizacije. Tudi se je jezil na Glavni odbor, da tega ne razume, zato ne verjame, da je pisal, glavni odbor bi mu znal dati tako nedolžnost pod nos! Reče se že še, reče, napisati pa ni varno, to skušajo Koren že ima.

In da bi se mi ravnali po tistem, česar glavni odbor ni naredil po svoji glavi, ampak iz takihle glav? Že vidimo, da nas imajo te glave res za norce, če tako mislijo, da torej ni zmerjanje, kadar nam pravijo norci in smrkavci, ampak da res mislijo, da smo tako neumni in tako otročji. Po vrhu pa mislijo tudi, da smo tako pozabljivi in da ne vemo več, kaj je sklenil naš kongres

v januarju in kako je o teh stvarih sklepal naš pokrajinski odbor, ampak mislijo, da bomo takoj padli v omedlečico in začeli še enkrat sklopiti. Saj se vendar ni nič izpremenilo od takrat, samo v Hamburgu je bil mednarodni kongres in ta ni rekel, da morajo organizacije poslušati posameznika, ampak je zahteval enotne organizacije, ne pa enotne fronte!

Sodrug, pojasnjajte to nezavednemu delavstvu, ki nima časa čitati vsak dan, ker je beda velika. Pojasnjajte jim posebno svetost pravilnika, ki ni slab, saj se nihče ne upa pisati proti njemu, pa tudi ni preoster, saj ga delavstvo zelo lahko izvršuje, samo voditeljem je preoster, ker hočejo imeti proste roke za svoje kupčije. Z vsemj temi »zedinjevalnimi akcijami« hočejo doseči samo to, da bi delavstvo zgubilo svojo vero v organizacijo in njen pravilnik in da bi potem nobena organizacija več ne izpolnjevala svojih dolžnosti, češ, saj je vseeno, na kongres bomo vseeno pripušeni. Zato ne smemo odstopiti od pravilnika pod nobenim pogojem, pa najsi bi hotel sam kralj priti na naš kongres. Sklepi bodo veljali!

Politične vesti.

Zakonodajni odbor. Nerešeni sta še dve zelo važni poglavji uradniškega zakona. Radikalni klub je v četrtek diskutiral o uradniških vprašanjih, posebno o tem, kako doseči kritje za predlagano izboljšanje plač. Minister financ je pojasnil vse potrebno o kritju za nove plače, ki jih bodo določili po uradniškem in vojaškem zakonu. Da je uradni ku na vsak način potrebna stanju primerna eksistenca so sicer naglašali, ker pa imamo pri nas še vse polno raznih plemenitih, še več pa neplemenitih uradnikov, se bodo ozirali na vladi gotovo na take stanove, ne pa na stanove, ki jih posveča delo. Da se bo mogla izvesti pravilna regulacija plač, bodo temeljito reducirali uradništvo in še temeljiteje odpravili vsa nepotrebna oblastva. Spojili bodo tudi več ministrskih resortov v celote. Vsekakor se kaže lep napredek.

Na petkovi seji nar. skupšč. so še načelno debatirali o vojaškem zakonu in pričakujejo, da bodo v sredini drugega tedna z vojaškim zakonom končali. Za tem pa pride v debato zakon v državnih uradnikih meščanskega reda. Ko bo zakonodajni odbor končal debato o uradniškem zakonu, ga bo nar. skupščina kmalu sprejela.

Naša država si bo posodila pri francoski nekaj denarja. Francoska zbornica je o tem posojilu sklepala in za zakon o posojilu 300 milijonov frankov Jugoslaviji je glasovalo 498, proti pa 64 poslancev francoske zbornice.

O reparacijskem problemu je prebral obširno deklaracijo angleške vlade ministrski predsednik Baldwin v zg. in sp. zbornici. Vlada izjavlja, da se nemška ponudba ne sme odkloniti kljub nekaterim nedostatom, pač pa

meneje o krstu in sem globoko prepričan, da ga bo javnost razumela in odobraval. Kajti menim, da je ta ideja, v kolikor poznam naš leposlovni razvoj, docela nova in že zato zasluži splošno pritrdjevanje. Da pa nimam za ta posel nobenega krstnega kamna, voščenihi sveč in angleške soli, sledi že iz moje finančne politike, ki mi ne dovoljuje prevlekega domačega razkošja. Krst opravljam v navadnem lancu in namakam običajno večjo količino bolj hkratu, kar je tep dokaz, da sem varčen. Sol pa menim da itak ni potrebna ker so vse boljhe enako razborite.

Sv. birma je zakrament in hudo zamerim našim dušnim pastirjem, zlasti poglavitnim, da tako pičo razumejo in zanemarjajo to velevažno ustanovo. Človek je rojen vojščak, s tem se strinjam kakor polž s svojo hišico. Ne morem pa odobravati, da mu znakov tega visokega poklica ne obesijo takoj po rojstvu. Kako vse drugače bi bilo, če bi privedali otroku v plenahc ostroge, pripasali bridko sabljo, poveznili na glavo čelado, privedali na prsa kolajno in prišli na pleča zlate piškote. Tako ozaljšan bi bil ponos in dika matere in zavist ter občudovanje očeta. Tudi bi ne lokali in ne kalji sosedom nočnega miru, marveč bi rožljali z ostrogami, vihteli sabljo, salutirali materinim prsam in napovedali nevernikom križarsko vojno.

(Dalje prih.)

je treba na tem temelju skušati, da se doseže sporazum. Angl. vlada oboroženo intervencijo ne more odobravati, ker ve, da to ni zanesljivo sredstvo za izterjanje reparacijskih obveznosti.

V boju za Reko je položaj neizpremenjen. Vodilni faktorji vztrajajo dosledno na sralsišču, da se rapalska pogodba natančno izvede. Naša delegacija v Rimu ni prejela nikakšnih novih navodil, dosejanja pa so takšna, da se mora strogo držati vseh odredb iz centralne beogradske vlade. Postopati mora strogo v smislu dogovorov. Člani bivše reške konstituante so imeli v sredo v Kraljevici konferenco, na kateri so sprejeli resolucijo, da vztraja konstituanta na načelu svobodne samoodločbe reškega prebivalstva. To načelo je potrdila tudi italijanska vlada na mirovni konferenci. Resolucija naglašja popolno nedotakljivost reške države, zahteva izvedbo rappalske pogodbe in svojo registracijo pri Društvu narodov.

Demagoška politika.

So ljudje, ki žive od te gnusne zadeve.

To so posebno takšni, ki jim Bog ni naklonil talenta za pošteno delo in s tem sredstva za pošteno preživljanje. Pa pridejo ti intelektualci z družino na dan. Toliko ima otrok, toliko ima družine, ki mu opravila domače posle. Vse je tepo, toda če človek ni sposoben za delo, tudi ne sme pridobivati takih zadev, ki potrebujejo njegovega dela, ker potrebujejo sredstev za preživljanje v mladih, neoboglenih letih. Če pa ima človek, ki ne zna prijeti za pošteno delo, ljudi, ki zanj delajo, je to izvržek človeštva.

Taki so ljudje, ki uganjajo neprenohoma svojo demagoško politiko. Kaj pa je pravzaprav to: demagoška politika? Pošten človek bi se izrazil čisto kratko: **podlo šmiranje ljudi.** Tisti pa, ki od tega šiliranja žive, govore: ljudem ne smeš govoriti resnico in človek mora lagati iz ljubezni do ljudi, da jih ne razdruži in jih na ta način sigurno osreči s kakšno eventualno pridobitvijo. Ljudi je treba torej na vsak način šmirati, drugače te ne marajo in ker si ti edini, ki jim želiš le dobro, bodo ostali po lastni krivdi brez tvoje pomoči in bodo še dalje trpeli.

Naziranje individualistov ne more biti slabše zasnovano, kakor je zasnovano naziranje takega politika. S takšnimi izgovori se priskuti pametnim ljudem vsak, pa naj je bit dosedaj še tako razumen in pošten delavec. To pa iz sledečega razloga: Masa je nerazsodna, zato hoče vedno le to, kar se ji zdi lahko in brez dela dosegljivo, zato misli, da se svetovni položaj izboljšava na način, ki ga ji pridigujejo površni ljudje. Teško se privada človeka, ki bi ji drugače govoril, kakor je navajena od svojih neodločnih voditeljev. Rajši gre za tistim, ki ji govori po njeni volji, kakor za onim, ki ji govori po pametni uvidevnosti, pa četudi jo prvi zapelje v še takšno blato. Zgodovina uči po svojih dogodkih, kako je masa vedno najbolj poveljevala tiste, ki so ji dajali »panem et circenses« (kruha in iger), tiste pa, ki so jo hoteli oblagodariti s kakšnimi obsmotri vanji duha in razuma, je pa spodila v tujino in jih proklinjala kot onesrečevalce naroda.

Danes pa je čas, ko se poraja socialistična ideja. Danes je treba vse tisto slabo, kar je v zvezi s preteklostjo, proučiti in zavreči, ne da bi kdo dejal, da iz sovražstva do zgodovine, marveč iz uvidevnosti je treba to napraviti, da ljudstvo uvidi, kaj je in kaj ni prav. Socialisti, ki hočejo maso pitat še vedno s tistimi sladkimi frazami, taki ljudje so lažnjivci, ker pravijo, da so socialisti, kajti laž je, da so pametni, masa pa da je neumna. Pa pravijo, da bo masa tudi postala pametna. Nikdar se to ne bo zgodilo, če jo bodo vedno pitali s frazami in lažjo ter demagoško politiko uganjali na njen račun. Še manj pa bo masa pametnejša, če bodo ji demagoški politiki s polno paro rovarili proti tistim, ki tak način občevanja z maso zametujejo, ki stopajo z javnostjo med maso, ki hočejo maso obdati s pametjo in ki se ne strašijo v dosego tega niti najhujšega odpora s strani mase. Tisti, ki se bore proti demagoškimi politikom, so od vernih petolizcev teh politikov zaničevani, napadani na shodih in predmet najhujših hujskarij. Toda: Ali so tisti voditelji pravi, ki namenoma zavajajo ljudi v boj proti lastnim sklepom, ki uživajo tako čast, da jim pritrjujejo razni dezertjerji v okvirju »Jutranjih novosti« ali »Slov. Naroda«. Reveži so to, ki se hočejo oko-

ristiti z ljudsko neumnostjo in včasih celo brez osebno slabega namena to ljudsko neumnost odobravajo, češ, da z ljudmi ne smeš postopati odločno in neizprosno. Nekateri med njimi bi si pa radi maso pridobili, ki bi jim vedno bila pripravljena ustreči in celo svoje hrbte nastaviti, če bi bilo potreba.

Če pa takšne demagoge razkrinkavamo, če jih bičamo dan za dnem v javnem listu, nam prihajajo pritožbe z vseh strani, da smo umazani, da smo lopovi, da ne delamo pamejno, ker notranje spore dajemo v javnost in s tem naravnost buržoaziji v roke, ki potem kaže na nas, češ, taki so socialisti.

Mi pribijemo samo eno: Bolje je, da nas kapitalisti grajajo in se borijo proti nam, kakor da bi nas hvalili in nam pritrjevali. Socializem vodi s kapitalizmom večni boj, iz katerega bo izšel kot zmagovalec tako ali tako, prej ali slej. Kogar hvali buržoazija, s jistim tudi soglašja, vsaj na videž, in s komur soglašja buržoazija, ta po navadi pljuje na socializem in ni več socialist, pa čeprav je bil že nad 30 let »pri socialistih«. Mnogo je namreč takšnih, ki so pri socialistih, pa s tem ni še rečeno, da so sami socialisti.

Mi sprva nismo napadli imenoma, mi smo govorili na splošno in je bila torej fraza, da bodo kapitalisti vedeli o takih in takih razmerah, ne temeljena. Tisti, ki so vlekli skoz zobe kapitaliste, so mislili pri tem na delavstvo, katerega se boje, če to zve za njih nepravilnosti. Delavstvo, posebno industrijsko, je oster sodnik, ki ne pozna mehkočutnosti. Če pri tem preti nevarnost njegovemu obstanku in njegovim že izbojevanim pravicam.

Končno pa še eno: Ali ni v našo škodo, če se moramo med seboj prekljati, namesto da bi se skupno vrgli na nasprotnika in ga pohrustali? In med seboj se bomo prekljali tako dolgo, da odstranimo vse one elemente, ki zlorabljaajo socializem v slabe namene, če škodujejo strankini organizaciji. Tako dolgo bomo čistili lastne vrste, da poživimo naše bojevne sile in se vzgojimo v pravem socialističnem duhu, ki zahteva javnost in ne zahrbtno demagoško politiko. Dokler ne spravimo proletariata k pameti, se bomo borili in napadali, pa čeprav pri tem omagamo. Nismo sami, za nami je nogo starih in še več mladih, energičnih proletarcev, ki morajo trpeti tudi radi zlobnosti demagoških politikov. Lahko jih zgine mnogo, ne da bi kaj opravili, pa bodo stopili drugi na njih mesta, ker v soc. stranki sta pošteno delo in poštena politika prva pogoja. Prevladati mora klic: Proletarci vseh dežel, združite se! Toda prevladal bo šele takrat, ko bodo vsi ti proletarci res zavedni socialisti.

Razno.

«Orjuna» molči. Na naš pohvalni članek v petek 6. tm. »Orjuna« ni odgovorila. S posebnim dovoljenjem si usojamo domnevati, da se strinja z nami. To je dokaz, da smo ubili z enim udarcem dve muhi. Ne glede na načelno antipatijo priporočamo naši prijateljici, da sleče še tiste narodne prvake, ki danes nosijo togo splošnega ugleda in občevanja. Posla je mnogo, samo pogumno naprej. Tudi Sava že ni več tako mrzla, da bi se mogel človek brez spodnjih hlač prehladiti. Torej na delo! Ako boš v letošnji sezoni oprala vsaj deseti del naših javnih zamorcev ne glede na politično pripadnost in strankarske ter materialne pomisleke, draga »Orjuna«, ti bomo postavili pred vhodom v hram lepše bodočnosti največji slavolok. Samo omagati nikar na pol poti.

Iznajdba. Veleindustrialec Ford je iznašel, kakor poročajo listi, način za dvakratno izkoriščanje premoga. Iz vsake tone bi se dobilo 45 litrov tekočine, ki bi bila vporabna mesto bencina pri avtomobilih. Suhli premog pa bi še vedno lahko porabili za gorivo kakor doslej. V Uatervajlenu v Kanadi je Ford že začel graditi svojo tovarno, ki se bo pečala izključno le s proizvajanjem teh dveh snovi. Iznajdba je vsekakor lep napredek, samo najbrže bo tekočina dražja od bencina.

Občna pridobnina. Naše časopisje je 13. tm. objavilo notico, v kateri se pozivljajo davkoplačevalci, da vložijo izjave k »občinski« pridobnini. Da ne nastane nesporazumljenja, opozarjamo, da to ni nikakšna nova občinska davščina, marveč občna pridobnina v smislu I. poglavja zakona o osebnih davkih. Delegacija ministrstva financ.

tisne, zadavi in pravi, bolho sem ugonobila. To ni pošteno, namreč ne ugonabljalji bolhe, temveč pustiti jih, da skačajo po svetu brez imen. Jaz sem naprednega imenja in smatram, da je bolha tudi vredna poštenega imena. Zato jih krstim sproti in vodim v domači knjižnici poseben register, kamor točno in po predpisih zapisem, kdaj in kje se je bolha rodila, kdo in kaj so njeni starši, daj je zakonska ali nezakonska in kako ter zakaj sem jo krstil in birmal. Če katero preveč nauležno v hipu razvnetih strasti zadavim, takoj odprem register in iščem ter giedam po abecednem redu. Abka — živa, Aca — živa, Ači — živa, Ada — živa, Afrodita — aha, torej Afrodito sem zasačil. In postavim pred njenim imenom križ, kar pomeni, da je njeno življenje odpotovalo pred prestol pravičnega sodnika. Tako spoštujem in cenim dostojanstvo vseh živih bitij in mi ne more nihče očitati, da nisem dober kristjan. Kdor bi reformiral katoliško cerkev v tem smislu, bi mu bila prva loža v nebesih takorekoč že zagotovljena. Gotovo pa se strinjamo z upravo državnih jetnišnic in kaznilnic, stoječo na povsem pravilnem stališču, da človeku zadostuje številka na hrbtu. Kajti če nanese slučaj, da je treba človeka obesiti in oprati krščansko vest, ki prepoveduje ubijati, se cerkev pridruži državi in pravi, da je pravzaprav obesila številko in se je kvečjemu zamerila samo matematiki. Tako nekako je moje napredno

r Nagradna tekma, nanašajoča se na Bersonove gumijeve pete in Bersonove gumijeve podplate. Na 7. maja vršiči se seji sodskogradnega kolegija za nagradno tekmo najboljših odgovorov glede prednosti nošenja Bersonovih gumijevih pet in gumijevih podplatov so bile od 1524 prejetih odgovorov dodeljene sledeče nagrade: I. nagrada v vsoti 2000 Din g. Rudolfu Kralju, kr. gospod. komisariju v Zagrebu, II. nagrada v vsoti 1000 Din g. Petru Raduloviću, redarskemu uradniku v Belgradu, III. nagrada v vsoti 500 Din pa gđ. Miji Burkličevi, uradnici konsumne zadruge v Ljubljani. Za temi še 30 nagrad po 100 Din in 50 po 50 Din.

Vso čast gospodinjam, ki zahtevajo odločno pri trgovcu domači izdelek »Pekatec«. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Lepa bodočnost.

Blažena naša kraljevina svetih herojev starine ima v svoji znameniti prestolici imenitno kulturno ustanovo. Je to neke vrste srce, ki bi moralo sprejemati iz žil obrabljeno in pošiljati nazaj po državnem telesu zdravo, očiščeno kri. Pa ne opravlja tega važnega posla tako, kakor bi bilo treba, ker požira samo dobre snovi, telesu pa daje prebavljeno hrano in zato ni srce, temveč navadna mošnja. In je posebno zanimiva še zastran svoje čudne lastnosti, da je tem večja, čim več požre zdravih sokov in tem bolj lačna, čim več ima jesti. To je vlada, država, narod, zedinjenje, svoboda, samoodločba, napredek, socialna politika ali kakor pač komu prija ime. Njen smisel namreč ni v imenu, pač pa v pomenu in opravični volji in ta je zapopadena v mošnji. Čisto navadna mošnja, kakor jo obrneš in od katerekoli strani jo pogledaš. Ta ustanova pa ima še centralno podružnico, nekako tako kakor želodec opice ustni mošnjiček ali trehuhovina velbloda mastno grbo. Ta podružnica ali grba pa je narodna skupščina. Po ustavi je ona zakonodajno telo, ki piše narodu zakone. In jih piše tako imenitno, da se mora človek prijeti za glavo in vprašati, kje živi, na Marsu, v centralni Afriki ali pa v kulturni državi jugovzhodne Evrope. V srednjem veku pod palico fevdalizma ali pa v 20. stoletju pod praporom edinozveličavne demokracije? Ljudstvo voli in plačuje svoje poslance, ki bi morali po načelih sodobnega parlamentarizma vršiti njegovo voljo in skrbeti za njegovo blagostanje, v resnici pa so ti gospodje Atilov bič, ki ga neusmiljeno tepe po najbolji občutljivem delu telesa.

Te dni so narodni izvoljenci sprejeli sramoten zakon o državnih uslužbencih. Dokaz moralne propalosti tiči že v tem, da se ni nihče v javnosti oglasil in protestiral proti tej škandalozni srednjeveški odredbi. Dotični zakon govori o pokojninah in deli stare, izžerpane stroje v človeški obliki v dve skupini. Prva dobi po gotovih odsluženih letih beraško pokojnino, da ji ni treba poginiti na cesti, druga, to so nižji uslužbenci, sluge in njim podobni, pa ostanejo na stara leta brez državne podpore. Dosedaj so bili tako »pravični« samo zasebni trebušniki, tu pa se jim je pridružila tudi država, ki tudi meni, da je stroj dober samo dotlej, dokler lahko dela, potem pa lahko strojni v podstrešju. Čudovite stvari se gode na zemlji. Pošten človek, marljiv delavec, družinski oče, ki je delal vse življenje za državo, torej za skupnost, nima pravice, da bi užival svoje poslednje minute in mora na stara leta s trebuhom za kruhom ali pa prostovoljno pod zemljo. Res, višek peridnosti in nečuvane podlosti in sijajno zrcalo takozvane socialne pravičnosti naše zakonodajne oblasti! Večje krivičnosti si sploh ni mogoče misliti. Človeka vprežejo v državni vozliček, gonijo ga toliko časa, da mu opešajo moči, potem ga pa odsluje, češ, črnc je opravil svoje delo, črnc lahko gre. Na njegovo mesto pa bo prežalo že deset novih lačnih strojev. Ta škandalozni zakon o pokojninah je prizadel pri nas nešteto nižjih državnih uslužbencev in njihovih družin. Večina njih bo morala takoj prijeti za beraško palico in pomnožiti že sedaj mnogoštevilno armado prosijakov, drugi pa bodo v nekaj letih porabili pripravljena sredstva in ko bo starost docela strla njihove moči, bodo morali z malho za svojimi stanovskimi tovariši. Otrok ne bodo mogli pošiljati v šole, ker bo še samim primanjkovalo vsakdanjega kruha. Toda vse to ne moti naših narodnih poslan-

cev, ki pod kriko skrbj za ljudstvo polnijo le lastne in kapitalistične žepce. Vprašamo te gospode, kje je bila njihova vest, ko so pristali na smrtno obsodbo osivelih nižjih uslužbencev? Kam so se skrile krilate obljube, ki so jih bila polna usta pred volitvami? Kdo bo skrbel za izmozgane siromake, ko ne bodo več sposobni za delo? Občine, kaj ne, gospodje poslanci? Občina popravlja ceste in pota, občina plačuje davke, občina preživlja berače in onemogle državne uslužbence, občina prideluje vsakdanjo hrano, redi živino in prašiče, skratka ona je molzna krava, ki ima vime v Beogradu, roge in koščeno glavo pa v vaseh in trgih države. Ministri imajo pravico do masne pokojnine že po dveh službenih letih, uboga raja pa ne, tudi če jim pa pošteno služila trideset ali še več let. Mar sluga nima prav takega želodeca in telesa in prav takih otrok kakor minister? Mar njegovo delo za skupnost ni potrebno in koristno? Da, gospodje ministri in narodni poslanci, zapišite si za ušesa, da bi brez slug ne bilo tudi gospodarjev. Vaši mehki stolčki stoje na upognjenih hrbtnicah delavcev, kmetov in duševnega proletariata, vaši žepi se polnijo z njihovimi žulji in vi boste sedeli na mehkem in pisali tako sijajne zakone samo dotlej, dokler se ljudstvu ne bodo odprle oči. S svojo vzorno socialno pravičnostjo pa prav dobro skrbite za lepšo bodočnost. Sploh bi vam svetovali, da znižate vsem svojim hlapcem plače vsaj za 100%, ali pa jim plačujete samo v dragocenih bankovcih nacionalizma, patriotizma in verskega fanatizma. Kadar se bodo objedli te tečne hrane tako, da bodo z eno nogo že v grobu, morda jih bo vendar srečala pamet. Prej pa ne verjamemo.

Celje.

c Kakšnim ljudem se dajejo koncesije! V Celju ima delavnico neki čevljari Brglez, ki ima enega učenca in enega pomočnika. Po večini je ta delavnica zaprta, najbrže šivajo ti trije pri zaprtih vratih. To pa ni še tako lepo, kakor je vredno omembe nekaj drugega. Gospod Brglez je začetkom leta dobil učenca in mu je obljubil majhno plačo, takoj ko se bo ta učenec kaj naučil. Pred 3 tedni mu je dal nove čevlje in je izrecno rekel, da mu jih daruje. Ves čas, kar je bil učenec pri tem mojstru, se ni prav nič naučil, ker je ves čas moral letati okrog, zdaj po vino, zdaj po druge stvari. Učenčeva mati je pa mojstru tudi ves čas prala zastonj. Učenec je pred par dnevi šel od mojstra, ker se res ni nič naučil in je bil prisiljen prekiniti takšno krajo časa in oditi k drugemu mojstru. Ker pa je učenec to storil, zahteva mojster sedaj za tiste čevlje plačilo. Mojster, pri katerem se učenec v pol leta ne nauči zabijati cveke, vendar ni vreden, da ga upoštevajo pri podeljevanju koncesij! Basta.

Ljubljana.

I Sklep ljubljanskega občinskega sveta je bil, da bosta zrasla v Ljubljani kar dva spomenika. Enega bo dobil dr. Krek pred justično palačo na podstavku bivšega cesarjevega spomenika. V »Zvezdi« pa bodo postavili na mestu Radeckija spomenik narodnih žrtev. To bo plošča, v katero bodo vklesali imena: Lunder, Adamič, Endlicher in — čujte in strmite! — judenburških žrtev. Spomenik pa bodo naslovili: »Spomenik naših narodnih osvoboditeljev.« — Kaj si vse umislijo, da še bolj trajajo »novac«. Potem so tudi sklenili ljubljanski oligarhi, da bodo vpostavili redno podpiranje narodno-obrambnim društvom. Kaj pa, če spada tudi Orjuna k tej podpori potrebni sekci, klerosi so pa glave na ljubljanskem magistratu. Lepa reč!

I Edino dobro, kar so sklepali na četrtkovi seji naši občinski možje je bilo, da so sklenili postaviti po načrtih prof. Plečnika nov moderen stadion za športne in telovadne prireditve. »Slovenskemu narodu« pa se je zdel ta sklep tako neumen, da je zabrusil v oklepaju klerikalcem, da so to storili za bližnji orlovski zlet. Stadion bo ostal tudi še potem in še bo last tudi naših telovadnih enot.

Naročajte dnevnik „NAPREJ“ in tednik „LJUDSKI GLAS“!

Iz strok. gibanja.

g Zabukovca. Nervoznost med rudarji postaja pri nas z vsakim dnevom večja: posebno še radi tega, ker se pri nas povišek 12 K še ne izplačuje. Od vseh strani prihajajo novice, da bo v Trbovljah ta in ta dan izbruhnila stavka, če se od strani Trboveljske družbe zahtevani rudarjev ne ugodijo. Še po večini klerikalno prepričano delavstvo izgublja polagoma zaupanje v klerikalnem, posebno še, ker se je sedaj popolnoma pokazalo, da klerikalci, ki so toliko obetali, sedaj popolnoma nič ne store za nas rudarje. Kakor vse kaže, bodo tudi pri nas delavci solidarni s trboveljskimi; delavci gledajo nas, člane Unije slov. rudarjev nekoliko postrani, daje jim pa upanje mnenje, da nas je zelo malo, da se jim ni treba bati izdajstva, katerega so nam doslej toliko očitali. Slišal sem celo nekoga, ki je dejal, da nas je članov Unije sl. rudarjev samo še 10. Koliko nas je, to lahko vsak čas pokažemo. In vsi ti smo za to, da se morajo plače povečati. Torej, rudarji, bližajo se burni časi, če so vesti iz Trbovelj resnične. Živeji zavedni rudarji v Trbovljah!

g Državna konferenca organizacij zasebnih nameščencev se je vršila v nedeljo 8. tm. v Zagrebu na poziv Saveza privatnih nameštenika Jugoslavije. O dnevnem redu in drugem smo svoječasno že poročali. Šlo je za važne sklepe glede pokojninskega in drugega zavarovanja, pa za socialno zakonodajo. Udeleženi je bilo 10 organizacij nameščencev. Osrednji urad za zavarovanje delavstva in Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani. Med sprejetimi štirimi resolucijami zahteva prva to, da se delokrog bolniške blagajne hrvaškega trgovskega društva »Merkur« razširi na vso državo za fakultativno zavarovanje vseh skupin državnih nameščencev. Njegovi samoupravni organi bodo voljeni po sistemu, ki se upira na ta načela: enotno volilno telo, propore, vezane kandidatne liste, volitev z glasovnicami, polna kontrola volilnega dejanja po predstavniki kandidatih list, Upravne stroške te blagajne naj nosi »Merkur«, toda osrednji urad mu mora to delo olajšati. — Druga resolucija veli, naj bi se pokojninsko zavarovanje, kakor velja danes v ljubljanskem pokojninskem zavodu za Slovenijo in Dalmacijo razširilo na vsa država in sicer s tem, da bi se vsa podobna društva priključila temu. — Tretja resolucija zahteva ostro izpolnjevanje zakona o zaščiti delavcev. Iz predstavnikov nameščeniških organizacij se bodo sestavili posebni akcijski odbori, ki bodo to izvrševanje kontrolirali. Resolucija zahteva nadalje, naj se stari avstrijski zakon o trgovskih nameščencih, ki velja danes za Slovenijo in Dalmacijo, izboljša in razširi na vso državo. — Četrta resolucija govori o zedinjenju vseh organizacij zasebnih nameščencev v en savez. V to svrhu se ustvarjajo medorganizacijski odbori, ki bodo storili vse potrebno. — Konferenca je trajala ves dan.

Vestnik „Svobode“.

v Odbor celjske DTE ima v ponedeljek ob 20. važno sejo v prostorih strok. tajništva (Vodnikova ul. 3). Pridite vsi odborniki! Točno!

v Telovadci in telovadkinje! Danes v nedeljo se bo vršil dogovorjeni izlet. Sestanemo se ob 7. zj. pred mestno meščansko šolo v Štrosmajerjevi ulici. Kdor ima žogo in kako vrv, naj to prinese s seboj. Vzemite kaka družabna godala s seboj in prigrižek! Dobrodošli tudi nečlani DTE.

Dopisi.

Dopis iz Stor. Rad pohitim v Sv. Lovrenc in marsikaj sem že gori doživel. Posebno sem bil vesel nekega dne dejstva, da se z mojim mnenjem strinja tudi svetnik na glavnem oltarju cerkve pri Sv. Lovrencu. Kakor bi jaz govoril, se mi je zdelo, ko sem slišal iz cerkve jedno pritoževanje: »O Gregor, Gregor! Lepo ime si dobil pri svetem krstu in postal si po njem član katoliške cerkve; a sedaj delaš s svojim življenjem nečast tej cerkvi, da me je sram, da sem jaz svetnik te cerkve, katere član je tudi Gregor. Veseli me, da se večkrat v gostilni pri globokih požirkih kaj rad ponašaš, da si veren kristjan, da si ponosen, da si klerikalec, da se tvoja hiša že od daleč pozna, da je kr-

ščanska, in se popolnoma pravično sklicuješ na Kristusa y kotu, da bi te ne zapustil: že veš Gregor, zakaj se bojiš, da bi te Kristus zapustil. To je vse lepo, moj grešni Gregor! A žalosti me, nepoboljšljivi Gregor, da te ravno tvoja krščanska obleka pokriva, ko si vendar v srcu velik grešnik: Gregor, ne želi svojega bližnjega žene! Ne vmešavaj se v politiko, ko tvoja glava ne premore te učenosti, da bi ločil sv. vero od politike. Mal Gregor, ne povišuj se, da ne boš sedel nekoč po smrti v zadnji oslovski klopi. In pa, Gregor, pomisli, da si že star, oženjen; da imaš že velike otroke ter bodi bolj miren: glej, še fantje se ne pretepavajo več. Ti bi moral z lepim in vzornim krščanskim vzgledom pokazati, da si res kristijan. Potem pa, Gregor, še nekaj: Pridi v cerkev, ne da bi se ga prej kje napil, in s cerkve pojdi naravnost domov. Gregor, ne beliš svoje obsodbe preveč z ocvirkli! Večkrat sem si tudi jaz že podobno mislil o Gregorju iz Sv. Lovrenca. Danes pa povem javno to, kar sem slišal v Sv. Lovrencu o Gregorju.

NAŠA MOČ JE V ZAVEDNOSTI!

To in ono.

OTROŠKE PRAVICE.

Veliko slišimo o ljudskih in ne malo tudi o ženskih pravicah, toda o pravicah otrok je bore malo govorjenja in se o njih sploh malo ali nič ne zavedamo. Nepreklicna človeška prava so pravice do življenja, do svobode in do dosege sreče. Pravice otrok so pravice človeka v toku razvoja.

Nihče ne dvomi, da ima otrok pravico do življenja. Otrok pa v svojih ranih letih ne more sam izbirati za sebe, odvisen je od izbire drugih glede načrtov, ki naj omogočajo pravilno življenje. Ker je otrok začetnik v življenju, je ustvarjanje zdravega telesa zanj največje važnosti. Otrokova prva pravica je torej: pravica do zdravega telesa. Najprej ima otrok pravico, da se rodi zdrav. Strašno odgovornost nosijo starši v tem pogledu. Potem ima otrok pravico do take pažnje in oskrbe, ki naj ohrani njegovo telo pri zdravju.

Nedavno je mala rudarska naselbina v juž. Ameriki nastavila občinsko in šolsko bolničarko. Med drugim je le-ta iztehtala šolsko dečo in našla, da je tehtala 53% izmed njih izpod teže, primerne za njihovo starost. Po dveh ali treh letih delovanja med njimi je bilo 12% teh otrok pod normalno težo. Jasno je torej, da pred prihodom one bolničarke 53% otrok ni dobivalo tega, do česar so imeli pravico. Če je moglo delovanje ene same bolničarke tako znižati število podhranjenih in slabo hranjenih otrok, potem to pomenja, da je nekdo kršil njihove pravice.

Druga otrokova pravica je sporedu na s človeško pravico do svobode. Seveda otrok ne more dobiti toliko svobode, kolikor odrasel človek, vendar ima tudi on nekakšno pravico v tem pogledu. Ima pravico, da se igra, poskakuje, se veseli in kipi od radosti življenja — da raste. Ima pravico do popolne mere otroštva in nikake tovarniške stene ga ne bi smele oropati te pravice. Otroštvo je moštvo ali ženstvo v toku razvoja. Otrok ima pravico do popolnega deleža v tem razvoju.

Tretja nepreklicna pravica vsakega človeka je pravica do sreče. Vsakdo ima pravico, dokler ne krši enakih pravic drugih, izvrševati poklic ali posej, ki mu najbolj prija. Otrok sicer nima še poklica, vendar ima tudi on slično pravico, namreč to, da mu kdo pripravlja pot za dosego sreče, predvsem ima torej pravico do izobrazbe.

Nekdaj zakon ni silil staršev, da pošljejo svoje otroke v šole; danes je šolski pouk obvezen za vse. Mnogo milijonov ljudi je, ki niso imeli primerne izobrazbe. Kaj pa pomenja vse to govorjenje o pravicah otrok? Pomenja, da bi otrokova pravica do zdravega telesa, uživanja otroštva in do izobrazbe morala biti zajamčena po državnih zakonih, ravno tako, kakor so zajamčene druge pravice.

Federalni otroški urad završuje: Otrok ima pravico do več in dolžnost vseh je, da to popravijo. Nikar naj ne govore nekatert, da si ne morejo privoščiti boljše zdravstvene uredbe za dečo, boljše varstvo otrok in več izobrazbe; naj rajši govore, da si ne morejo privoščiti, da bi kaj takega ne ukrenili. — Federalni otroški urad.

France Kremen.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

»Saj se ne,« je rekel kralj in pogledal plemenito Beatrico, med njunimi očmi sta pa bili v trenutku izmenjani dve depeši, kakor je navada med visoko zofističnimi ljudmi, ki se znajo pogovarjati z očmi, ne da bi jih razumeli socialistični strojniki iz Leesvila v Ameriki. Beatrica je čitala v kraljevem pogledu: »Kako kratkočasno!« in on je bral v njenih očeh: »Saj sem vedela, da vas bo zabaval.«

France je pa mislil na propagando. Dobro je treba porabiti priliko, katero človek uca enkrat v življenju!

»Razmere se bodo spremenile po tej vojni«, je nadaljeval France, »namreč za delavsko ljudstvo.«

»Za nas vse se bodo spremenile«, je prikimalo njegovo veličanstvo, »to vemo vsi.«

»Delavci morajo dobiti vse, kar proizvajajo,« je predaval France. Pomislite gospod kralj — pri nas doma, odkoder jaz prihajam, dela siromak dvanajst ur dnevno vse svoje življenje, a še toliko mu ne ostane, da bi imel pošten pogreb, kadar umre. Slišal pa sem, da je pri vas na Angleškem še slabše.«

»Imeli smo strašno bedo,« je priznalo njegovo veličanstvo, »toda odslej moramo gledati, da se je iznebimo.«

»Edina pot iz bede je socializem, gospod kralj!« je zavpil France. »Premislite malo pa boste videli. Sistem profita mora pasti. Človek, di dela, mora biti gospodar svojega produkta.«

»Dobro, toliko se strinjate z menoj, da najprvo moramo premagati Nemce.« Potem se je kralj zopet obrnil k Beatrici. »Marsičesa se naučimo od naših ameriških gostov.« Nato ji je dejal z očmi, da ni ravno dobro, če se bolniki razburjajo s socialistično propagando! Postrežnica se je nalahko priklonila in krenila k drugi postelji in kralj je stopil za njo. Izvedel je, da se drugi pacient piše Deakin in doma je iz rta Cod. Njegovo veličanstvo je reklo, da Anglija zelo potrebuje dobrih topničarjev in da je zelo hvaležna vsem onim, ki so prišli pomagati britanski mornarici. France je poslušal in bil je jezen — ne zaradi tega, ker je kralj pohvalil njegovega soseda, pač pa zato, ker se je zavedal, da je socializem važnejši kakor pa topničarstvo!

Ob vznožju postelje je stal vojaški častnik. Pravzaprav je stal tam že nekaj časa, ampak France ga ni opazil, dokler se ni kralj umaknil. Častnik je bil eden tistih aristokratov, kakršne si je predstavljal Kremen, gladko obrit, razen majhne kosmate igrčke pod nosom, ostre in nepasivne poteze, tesna uniforma in majhna, leqa palčica v roki, ki je kazala, da ni mož še nik-

Berite večkrat

„VESTNIK
SVOBODE“

Opozarjamo!

Širite
proletarski
tisk!

dar prijel za kakšno koristno delo. Gledal je na strojnika kakor na nižje bitje.

»Govoril ste s kraljem,« je dejal mrzlo.

»Gotovo,« odvrne France. Saj je videl tepec!

»Navada je,« nadaljuje častnik, »kadar govori kdo s kraljem, da mu reče »Vaše veličanstvo« ne pa gospod kralj.«

France je bil truden in ni se mu ljubilo pričakati se, zato je odgovoril nakratko: »Tega mi ni nihče povedal.«

»Navada je tudi, da nihče ne ponuja kralju svojega mnenja, kadar govori z njim. Vsakdo mora čakati, da ga kralj vpraša in potem odgovori.«

France je mižal in le napol je odprl oči, ko je zavrnil ohollega častnika: »Pa pravijo, da se vojna vrši za demokracija!«

XXII.

France Kremen v službi strica Sama.

France Kremen je imel nekaj dni počitnic v bolnišnici in seznanil se je z mnogimi vojaki, ki so izgubili roke in noge v bitki, ali so bili ožgani z vrelo tekočino ali poškodovani za vse življenje s strupenimi plini. Čutil se je, da je našel med njimi precej takih, s katerimi se je lahko pogovarjal, kajti domalega so se strinjali z njegovimi nazori. Bili so že v mlinu — in so znali, kaj je vojna. Marali niso nobene slave! Kaj jim če slava; naj jo imajo častnikarski pisuni in drugi lopovi, ki so ostali doma, tolkli na boben in poganjali druge v bitko in smrt. Šel si in dal si se razbiti in podreti, tako da imaš dovolj za vse življenje — in kdo se zdaj zmeni zate? Težko je človeku, ki je pohabljen in brez moči; da — je odgovarjal France — težko je socialistu, ki sanja o pravici.

Toda France je tudi našel staro bolezen, kateri ni mogel uiti v Ameriki niti na morju. Kaj kaniš narediti s Huni? Če jim ponudiš roko, je tako, kakor bi jo pomolil tigru v kletki. Ne, za boga, Nemce je treba nabiti, pa naj stane kar hoče. In pohabljenec je potem pripovedoval o zločinih, ki jih je videl na fronti: pruski častnik je ustrelil v hrbet angleškega zdravnika, ki mu je obvezal rano; poveljnik v ujetniškem taboru je odrekel zdravniško pomoč, ko je razsajal legar, in ujetniki so poginili kakor podgane itd.

Vojna je pekel, toda nič ne pomaga: moraš iti v pekel. Če si mož, boš stisnil ustnice in pesti in vzel svoj delež grozote, naj pride kar hoče. France je poslušal, stisnil zobe skrčil pest in v mislih je vzel svoj delež — človeške razvaline, ki je slučajno stala pred njim in mu vse to pripovedovala. Tako so sile militarizma in revolucije metale Franceta Kremena sem in tja kakor žogo.

(Dalje prih.)

SLAB ZRAK V RUDNIKU.

V zraku se več ali manj povsod nahaja nekoliko ogljikove kisline (carbon dioxide). Ta plin izvira iz razkrojitve in gorenja organskih snovi; izdihujejo ga tudi ljudje in živali, potem ko so pljuča uporabila kisik, ki je v zraku. Količina ogljikove kisline v rudniku je seveda povečana radi dihanja, gorenja rudarskih svetilk, požarjev, eksplozij in razstrelb. Malokje izvira ta plin iz skalnih plasti. Če je zrak pokvarjen, je to večinoma odvisno od količine ogljikove kisline v zraku. Sam na sebi ta plin ni strupen, če ga je pa preveč v zraku, utegne povzročiti slabosti, nezavest in tudi smrt.

Pol procenta ogljikov kisline v normalnem zraku že povzroča neznatno povečanje dihanja. Pri treh odstotkih mora človek že dvakrat hitreje dihati; pri petih odstotkih človek že jako težko sopiha. Deset odstotkov je prenesljivih le malo minut. Foreign Language.

NAHOD? GLAVOBOL? Zobobol? Trganje? Odrčejo večkrat mišice in živci? Prijetno čustvo krepkosti prinese pravi Fellerjev Elzafluid! Najboljše hišno sredstvo, lajša bolečine, osvežuje in jača ter je že čez 25 let priljubljen kosmetikum za negovanje kože, las in ust! Veliko močnejši, izdatnejši in boljši kakor francosko žganje! S pakovanjem in poštnino 3 dvojnate ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnate ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev in 5% doplatka razpošilja: lekarnar EUGEN V. PELER, STUBICA DONJA, Elsatrg št. 252 Hrvatsko.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odb. SSJ in KDZ).
Odgovorni urednik: Alojz Leskošek.
Tisk Zvezne tiskarne v Celju.

Čitajte naš tisk!

Dnevnik »NAPREJ« stane mesečno Din 20—
Tednik »LJUDSKI GLAS« stane mesečno » 4—
Mesečnik »NAŠI ZAPISKI« stane letno » 25—
Karel Marks in Friderik Engels: »KOMUNISTIČNI MANIFEST« » 1'50
Bauer - Uratnik: »POT K SOCIALIZMU« » 1—
»SOCIALIZEM IN VERA« broširana » 7—
lepo in trdo vezana » 9—
F. Engels - Žagar: »RAZVOJ SOCIALIZMA« od utopije do znanosti, stane » 5—
Naroča se v Celju, pošt. predal št. 43.

Osebna naročila v Celju, Strossmayerjeva ulica 1. l. nad.
(Zvezna tiskarna.)

»DELAVEC« glasilo Stokov. kom. za Slovenijo, Ljubljana.
Družinski list »KRES« izhaja mesečno in stane letno Din 40—
Naroča se v Ljubljani, Židovska ulica 1.

Razširjajte naše časopise in knjige!
V izobrazbi in zavednosti je naša moč!

Socializem bo odpravil bedo in vsa socialna zla, ki izvirajo iz kapitalizma. Vsi, ki ne delajo ali so nekoristni in nepotrebni delavci — in teh je v kapitalističnem sistemu zelo mnogo — bodo postali resnični producenti in bodo na ta način pomnožili produktivno bogastvo, ki bo last splošnosti, to je posest vsega ljudstva, vsi z enakimi priložnostmi do dela in uživanja.

Prvo izkušeno in koncesionirano podjetje za luč in moč v CELJU,

Konrad Korošec

- delavnica, Mariborska cesta II. -

Izdelujem strokovnjaško vse nove naprave za luč in moč, ter popravila instalacij in vse v to stroko spadajoča dela.

Poprava elektromotorjev, likalnikov in peči, novo vijanje zažganih elektromotorjev itd., in previjanje iz ene napetosti na drugo. 2—1

Suhe gobe

ponudite tvrdki

Kmet & Ko.

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 8

Pot mimo globokega brezdnja je nevarna, vendar se je ne ustraši pogumen popotnik. — Proletarec, bodi ta tvoj vzor!

+ Ženske, +

ki so modre, se ne boje več, temveč se obvarujejo z mojim mnogokrat preizkušenim obvarovalnim aparatom.

V posebnih slučajih zahtevajo žene takoj moje vedno zanesljivo učinkovite, popolnoma neškodljive **specielno sredstvo.**

Vprašajte pod Dr. 5. Priložite znesek za znamko za odgovor. — Pošiljka se vrši strogo diskretno po

El. Bock, Wien VI, Gumpendorferstr. 109/14.

Ivan Jax in sin
Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Šivalni stroji. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Čeniki zastoni in franko.

Kolesa iz prvih tovarn

in motorete za prvo kolo.

Dürrkop, Styria, Waffnenrad.

Začasno znižane cene!

!!! 10-letna garancija !!!

TRGOVSKA BANKA D. D. LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

Brzjavni: Trgovska. Kapital in rezerva Din 17,500.000. Tel.: 139, 146, 458,

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana
(menjalnica v
Kolodvorski ulici)